Број 68. У Новом Саду, у среду 26. марта 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Појединим вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „За таве“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Појединим вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. априла 1908. године отварамо нову претплату на другу четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне који желе, да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура.** — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на **„Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви у дешавају за најшире кругове а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Нови претплатници, који одма пошљу своју претплату за другу четврт 1908. добијаће све до краја овог месеца бесплатно лист.

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом**

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду марта 1908.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“

Администратор патријаршије — именован.

Дакле добисмо администратора патријаршије. Епископ будимски Лукијан именован је у понедељак за правог тајног саветника, а у уторак за администратора патријаршије.

Већ после смрти патријарха Арсенија Чарнојевића именовао је владар администратора. Именовао онога који ће да врши дужности патријарха, док сабор не изабере нову поглавицу. И то је тако трајало — до данас. Па ево и данас траје.

У декларатори ји коју је издала Марија Терезија (1779. год) § 20 има ова одредба: „Ми ћемо и у напредак постављати администратора и за владичанства и за карловачку митрополију кад год се где управни; и с тога нека се у таквим приликама одмах то јави нашем придворном ратном савету па нека се очекује због администрације тако упражњене митрополије и владичанства наше најмилостивије решење“.

По канонима требало би удову митрополију патријаршију попунити за 3 месеца дана, а донде да управља најстарији епископ по посвећењу

Но владари су именовали администратора по вољи. Некад је био најстарији епископ, некад најближи, а некад ни најстарији ни најближи Тако се то догодило и сада

Во времја оно, кад није било ни друмова, а још мање железница, говорило се, да је најстаријем епископу немогуће нарочито по зимњем времену путовати из међу своје дијецезе и архидијецезе и обављати две службе, а да ни једна служба не трпи уштрба Зато се кажу морао именовати онај, коме је архидијецеза најближа Али и тога није било увек Владари су именовали по вољи

Наш народ није могао да се спријатељи са именовањем администратора Кад народ наш има права да бира митрополита патријарха, не би требало ни администратора постављати без утецаја народа. Тим мање, што та почаст није падала на најстаријег

Зато је сабор наш у саборском устројству пренео дужности администратора, које на најстаријег епископа, које на митрополијски црквени савет, а народно-црквени сабор већ за живота патријарха бира му заменика у саборском одбору. Тиме је постао администратор — излишан.

Али је и после саборског устројства именован администратор. Саборски Одбор је 1880. год. дао изјаву, да администраторству није било места, али је поред свега тога ипак ради и под именованим администратором.

Влада је истицала, да саборско устројство није изрично укинуло администраторство. Администраторство је од почетка постојало, а у декларатори ји је утврђено. Па не иде то, да се укине стечено владарево право, а без изричног пристанка владара.

Од 1875. године односно од 1880. год. то је питање спорно Ми смо заступали да није потребан администратор. Епископат наш држао је да треба да буде администратор и то најстарији епископ по посвећењу. Па је епископска конференција у том правцу и послала молбу.

Та молба није испуњена. Епископ Лукијан постао је једног дана прави тајни саветник, а другог дана је тај тајни саветник добио првенство над онима који нису тајни саветници.

Једно се мора признати. Прошло је читавих осам месеци после смрти патријархове а није именован администратор То се до сад никад није догодило Изгледало је, као да ће народно схватање да победи и да прође без администраторства

Али су епископи то спречили Спречили су с тим, што су молили да се постави администратор А после нису хтели да се састане митрополијски црквени савет. А ако се не састане после смрти патријархове митрополијски црквени савет не може бити сабора, који би бирао новог патријарха. Јер митрополијски црквени савет има да пријави владару сабор, кад нема патријарха. Бадава је Саборски Одбор изрекао потребу сабора, митрополијски црквени савет није се састао да пријави тај сабор. Тај епископски страјк довео је целу нашу автономију у немогућ положај. И ту већ скоро није остало друго но да се

ПОДЛИСТАК.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ СТАРОГ МОМКА.

— Одломак. —

Да и женска има неке користи на свету, о томе сам се онда уверио, кад ми се Кристина стара служавка, разболела и у постељи две недеље лежала. Тако сам био с њоме као са здрављем, и да сам осећао, да је имам, кад је баш нисам имао.

За то време док је Кристина боловала, омрзнуо сам оне женске, на које сам се до сад срдио. А женске, док сам се занимао с њима, немилостиво су поступале самном. Нису ме вређале, исмејавале, ни мрзиле — рђавије су радиле од тога: прозвале су ме пријатељем. Ја женског непријатеља нисам имао никад. Јер су ме женске волеле, само заљубљене нису биле у мене. Стискавале су ми руку, без, да су поруменеле. Повериле су мени своје тајне — које их је везала са другима. Тужиле су се мени, како су због једног другог човека несретне а ја сам се трудио да убришем оне суве, које су лиле због оних других.

У добу моје младости, био сам велики пријатељ женских. Да ли сам способан био на ову улогу, не знам.

Некад сам обожавао женске а особито — једну; звала се Ружица.

Ружица! Она ми је учинила највећу радост и тугу у мом животу. Како немилостива зна бити девојка од осамнаест година!

Онда сам био двадесет и две године и волео сам — први пут, искрено и поштено... Волео сам као што дете воли без жеље и наде. И Ружица је волела...

Једно је вече био бал код Ружининих, така је била у белој хаљини, као вила. Играти није хтела, само нас је са очима мерила, затим се окренула од нас, опколила је себе са девојкама, мислим само зато, да сви виде да је она најлепша.

Нама другима, кад се досадило играње, сели смо у једну гомилу и Ружица је села међу нас. Одједаред ми неко повуче капут.

— Пст — пст.

Ружица је била. Гордо је климала главу. Црна јој је коса пала на чело.

Боже, шта хоће од мене?

— Пст — пст! — Нагнула се ближе к мени, — не гледајте на мене... Пазите... Нек не примети нико... Кад сви оду... дођите натраг... чекајте ме пред кућом... не гледајте на мене.

Уплашио сам се. Радост ме је уплашила. Поглед јој је био тужан, боја лица непрестано јој се мењала.

— Не гледајте на мене — шапнула је још једаред и окренула се од мене.

Ово мало несташно ђаволче са неколико скривених речи, срце ми је занела. Цело сам вече био као какав месечар. Ни мислити нисам знао, непрестано сам сам себе питао: Шта ће бити? Шта ће донети ноћ? Шта ће ми рећи?...

Живци су ми се укочили од чекања.

Ружица ме цело вече није ни погледала, него око поноћи дошла је поново к мени. Разговарала се и са одважном пажњом у руку ми је стисла једно парче хартије.

— Чекајте ме тамо — рекла је полако — ако данас не дођем — онда ме сутра чекајте, Дођите сутра увече око десет сати овамо.

Целу ноћ нисмо се више ни разговарали. Ни са једним ме погледом није удостојила. Него на ово писамце био сам љубопитљив. Шмурнуо сам у предсобље, дрхћућим рукама сам отворио. Дечијим рукописом било је написано ово:

»Немој се срдити, Љубим те. Ружица«.

Ону велику срећу и радост, коју смртни човек може осећати, у овом сам тренутку осећао. Зар мени говори ова горда, мазна девојка, која ме до сад није хтела ни погледати.

... Стајао сам у мраку, пазио, чекао, кад ће доћи. Узалуд сам је чекао. Прозор јој се није отворио, није могла доћи. Други дан чим је сунце село, скитао сам се око њихове куће. Жељно сам чекао мрак. Све је пролазно... И они су тренутци прошли, о којима сам мислио да неће проћи никад.

И ноћ је дошла и донела Ружицу.

Куцнула је на прозору и запитала:

— Јесте ли овде? Одма ћу доћи.

Скинуо сам шешир. Гологлав сам је чекао на хладном ноћном ваздуху.

именује администратор, који би сазвао митрополијски црквени савет.

Полузванична брзојавна коресподенција кад је објавила именовање администратора додала је и то, да ће администратор имати дужност, да омогући састанак српског народног црквеног сабора.

Можда није морало доћи до именовања администратора. А кад је већ именован, одговарало би канонима, да је именован епископ Мирон. Али епископ Мирон и његови нису постигли чему су се надали. Хтели су администратора, радили су на томе, али су се преварили у оном, што њима беше најглавније.

Хоће ли их то бар за будуће поучити чему?!

И ми желимо и треба да радимо на томе, да администраторство буде што краћег века. Треба да радимо на томе да дође што пре до народног црквеног сабора, не би ли што пре видели на највишем црквеном месту онога, кога је народ, сабор изабрао.

Од администратора патријаршије, од епископа Лукијана, има народ права очекивати, нарочито после оних големих трзавица које смо имали и имамо, да буде пријатељ цркви и автономији и непристрастан.

А на будућем сабору је дужност да питање администраторства расчисти тако, да буде искључен сваки спор

Два питања.

Ко је гласао на посланичке кандидате самосталско хрватске коалиције код последњих саборских избора? И зашто Аугуст Харамбашић, кандидат те коалиције за новски изборни срез није хтео приликом самог избора да држи програмни говор?

У „Хрватском Праву“ од 4. априла о. г. бр. 3714. саопштио је Иво Клемен, посланички кандидат Старчевићеве хрватске странке права за котар новски свој разговор на дан самог избора са Аугустом Харамбашићем, посланичким кандидатом коалицијонашке хрватске странке права за котар новски а сада послаником новског изборног среза. Аугуст Харамбашић човек је песничке природе, па стога ни коалицијонашки политичар није био у њ му кадар да угуши сасвим његову песничку простодушност и искреност. У извесним моментима избија из њега елементарном снагом та његова песничка простодушност и искреност и онда Харамбашић немилице и безобзирно открива сву мизерију и голотињу самосталско-хрватске коалиције. Тако је и на дан самога избора у Новској обузела Харамбашића та његова песничка простодушност и искреност и он је изјавио: „Данас ме бирају они, који су увек гласовали, па и прошли пут за мађарона Дедовића. Стид ме је и срамим се! Није то мени по вољи!“

Јест, г. Харамбашићу, истина је, да су не само Вас, него у опште све посланичке кандидате славне самосталско хрватске коалиције бирали они, који су увек гласали на Куеновце. За кандидате самосталско хрватске коалиције радио, кортешовао и гласао је цео Куенов опробани чиновнички апарат почевши од заједничких па све до општинских чиновника. Јест, г. Харамбашићу, Вас и ваше коалицијонашке другове бирали су код последњих саборских избора они, који су од увек стајали под упливом злогласног Куеновог изборног чиновничког апарата и изборне корупције у опште.

Последњи саборски избори били су у правом смислу речи друго погоршано издање Куеновских избора, обелодањено сабечким мотом Николића Подринског: „Ми долазимо на владу и никоме нећемо дати пардона!“ Било би сасвим у реду, да Вас и ваше другове ради тога обузме стид и „да се срамите“, али ви то не можете, јер сте једно и друго изгубили на свом путу из Пеште у Беч.

До данас у целом опсегу земаља круне св. Стевана није се ни једном „поглаварству“ јавио нико као „налазник“ по вашем друштву изгубљених ствари, а и у самом Бечу узалуд чека на пријаву „налазника“ Николић Подрински, човек „златних веза“. У место изгубљених ствари ваше пошто вано друштво данас је барем, баш услед Куеновских избора, у блаженом поседу посланичких мандата који ће вас довести до пештанских штипендија, па се тешимо, ако Вам већ нису били по вољи (?) саборски избори, да ће Вам барем гледе тога умирити вашу савест — пештанске штипендије.

Аугуст Харамбашић, присни друг и пријатељ, савезник ортак и једномишљеник познатих наших Србаковића Медака, Будака Прибца и других самосталских величина, није на сам дан избора хтео да пред бирачима држи програмни говор. А зашто не наш по Богу и самосталцима, слатки и мили коалицијонашки брате?

Аугуст Харамбашић у својој песничкој простодушности и искрености изјављује Клемену ово: „Нисам хтио говорити, што би у говору морао споменути и Србе“. Аугуст Харамбашић, начелни друг и једномишљеник самосталских стручњачких корифеја Бањанина, Чучковића, Миленка Марковића и Ваје Вукадиновића изјавио је ево отворено и искрено, да он Србе тако и толико мрзи, да им не може ни имена споменути. Многоглагољиви Густав Харамбашић волије и ћутати, него говорити и у говору споменути Србе.

И ето с таквим Хрватима као што су Густав Харамбашић и другови, уортачили су се наши самосталци, да вуку таљиге велико-хрватске политике и да Српству од Карпата до Ловћена спреме политичку и економску смрт. Велика је то дрскост од стране самосталаца према овамошњем целокупном Српству, тако велика дрскост, да се је иста у величини својој многим српским новинарима у Босни и Херцеговини и Србији привидила као нека врста јунаштва самосталског, које стадоше узносити у славопојима: „Од Индуса па до Нила“. Народ српски, који уме боље од њих разликовати безобразлук од јунаштва, издају од родољубља, Велико Хрватство од српске заветне народне мисли, познаје боље од њих и „сервус друштво“ самосталско хрватске коалиције, и прелази преко њега даље на дневни ред своје народне, српске политике.

Она је дошла. Изгледала је као каква прилика. Нисам ни знао, да ли је зацело она или само уображење.

— Нећете ме презрети?

— Ах, Ружице!

— Ви сте поштен, добар младић...

— Ах, Ружице!

— Пст! Морам се журити... Ако примете да сам изашла... Јуче су приметили нешто... Бојала сам се... нисам смела доћи. Обећајте да ћете ми учинити нешто.

— Што год желите...

— Хвала Вам. Видите, ја сам чекала и патим — врло патим — увредила сам некога зато га волим. Али од сад ћу добра бити, нећу да патим а нећу да га боли... Од сад га нећу врећати, само — волети... Идите к њему... реците му то... и... предајте му оно писмо, које сам вам јуче дала... Обећали сте...

Онај велики бол, који само човек може осећати, осећао сам у оном тренутку — стидио сам се сам себе.

— Не премишљајте... Идите сад одмах Звонимиру... Ви сте поштен младић — уздам се у вас, обећали сте ми...

Није ми ни руку пружила, ни погледала ме није... отишла је. А ја сам отишао к Звонимиру, као што сам обећао, рекао сам му, да га Ружица воли и молио сам га да јој опрости.

Али годинама нисам могао погледати женскима у очи...

Превела: **Вида Милићева.**

Нови Сад, 26. марта.

Администратор карловачке митрополије. Епископ будимски Лукијан именован је за правог тајног саветника, а данас доцније за администратора митрополије. Полузванична мађарска брзојавна кореспонденција доноси вест о наименовању и вели: „Именовање администратора било је поглавито због тога потребно, да би српски народни црквени сабор могао што пре изабрати новог патријарха“.

Ми о овој ствари говоримо опширније у данашњем уводном чланку „Заставином“.

Нови Сад, 26. марта.

Ко ће бити патријарх? „Будимпештански Хирлап“ пише, како је именован администратор наше патријаршије и додаје, како је извештен да ће нови српски патријарх бити епископ Лукијан. Они тамо у њиховом уредништву већ направише сабор и изабраше патријарха. Они данас већ сигурно знају оно, што нико од наших не би знао казати.

Нови Сад, 26. марта.

„Браник“ и манастирска уредба. „Браник“ пише о манастирској уредби у свом 69 броју ово: „Што се тиче манастирске уредбе, то је Векерле једном посланику пучке странке одговорио: Видеће се, кад се та уредба званично саопшти, шта је влада могла усвојити, а шта не. А кад му је исти посланик приметио, како то да се у тој уредби спомиње Ходош као српски манастир, кад су Румуни у поседу истог манастира, Векерле се чисто уплаши па рече: То ће се тек видети, док званичан текст те уредбе изађе. Међутим и овде су гроф Арвед Телеки и гроф Бањањи, који су формално опсели Векерла у корист радикала, а зна се да Векерле није баш велик пријатељ радикалима и т. д.“

Ова је ствар писана из Будимпеште, а писао ју је др. Полит.

Све друго што пише о манастирској уредби на част му. Али оно о Ходошу много је и од дра Полита. Ту се др. Полит по свом обичају избрбљао чиме су они код министар председника ровили против уредбе. Огрчали су, па су казали на послетку чак и то: Та за бога, тамо где се побрајају српски манастири, набројен је и Ходош, а Румуни су у поседу тог манастира. — На то се, вели др. Полит, Векерле чисто уплаши ..

Није оно био посланик пучке странке, који је ојо министар пред еднику — дошануо. Знамо ми онога, кога наш народ зове — Ходошки. Знамо ми кујну, која у свима парницама против српских манастира држи Румунима страну. Познајемо ми дра Полита и његовог калфу.

Ходош је наш манастир. Ми смо га увек водили као — свој, јер је увек био наш. И у изборној уредби од 1871. године наведен је манастир Ходош као наш и тада је био у нашем поседу. Он је и сад наш, јер нити смо га продали Румунима, нити смо им га поклонили, нити су га од нас добили на сабљи.

Др. Полит, који је био фискал народних фондова кад су Румуни ушли у посед манастира Ходоша, знаће најбоље како је то било. Но посед не значи још — својина. Дру Мушицком испало је за руком да се побрише у грунтовници, да је Ходош румунски манастир, што је убележено за време док је др. Полит био фискал народних фондова.

Сад др. Полит измишљава неког посланика пучке странке, који је бајаги упозорио министар-председника, да је Ходош у манастирској уредби уведен као српски манастир. Неки посланик пучке странке поплашио се бајаги, што ће Срби добити Ходош и што ће се потврдити манастирска уредба Таман! Него се други неко поплашио због једног и због другог а тај други ђаволски мирише на дра Полита.

Избрбља се кадгод наш „уважени ророљуб“ др. Полит, у „Бранику“, па онда сазнамо, шта он дошаптава мађарским политичарима по саборским ходницима.

Нови Сад, 26. марта.

Хрватско самосталска коалиција на послу. „Хрватско Право“ од петка доноси ову вест из Беловара: „Већ неколико дана борави у Беловару бивши предстојник Рojц. Чим је дошао у Беловар, замолио је великог жупана Георгијевића, да би желео с њиме „у четири ока разговарати“. И тој се жељи велики жупан одазвао, те је тај разговор у четири ока трајао пуна два сата. Не прође ни

три дана иза тога разговора у четири ока када освану у Беловару г. Стеван Загорац у истом послу По Беловару се на разне начине тумаче ови састанци Једни веле, да би велики жупан имао бити посредник између коалиције и Рауха Ако, ако! Јер ако трчкају и за невољу им је.

Опструкција и распуштање скупштине.

Београд, 25 марта.

На јучерањој седници изјавили су вође опозиције, да отпочињу опструкцију. Траже, да дође до нових избора али да те изборе не спроведе данашња влада. Један од говорника рекао је ако краљ остави данашњу владу да она спровађа изборе, онда он није краљ, него партиски присталица Млади радикали износили су, да се у земљи није поправило стање; нападали су, што су убијена два Новаковића у полицији и т. д Воја Вељковић, вођа националне странке, говорио је у истом правцу, и замерао, што краљ не путује по иностранству, неће ниједан двор да га прими Самуровић у име напредне странке прикључује се опструкцији. Лапчевић, социјалиста, изјављује, да треба нових избора, да изведу земљу из данашњег стања, али то морају бити избори на основу потпуно општега гласања, те тражи да се у том правцу измени закон.

Министар-претседник Пашић одговара, да је у земљи много боље но пре Сад нема преких судова, а углед Србије на страни порастао је. Вели опозиција тражи распуст скупштине То право има само већина скупштинска и краљ Напада изјаву опозиције, да ће она као мањина, обуставити цео рад скупштине, ако јој се не учини по вољи. Пошто опозиција већ одавна води опструкцију, иако није хтела признати своју намеру, то се држи, да ће скупштина бити распуштена већ кроз неколико дана Пашић је одмах после те скупштинске седнице отишао краљу. Опозиција ради на томе, да се састави једна привремена коалициона влада која би руководила скупштинским изборима. Међу тим, како изгледа, данашња већина није вољна да склапа владу у друштву са мањином, те ће према томе или остати садања влада или ће се саставити влада из скупштинске мањине.

Политички преглед.

Из угарског сабора. Усвојен је и други одељак промене пословника Сад је заостао још трећи и надају се, да ће и он бити до суботе примљен Народоносни посланици одустали су од опструкције и изашли из сабора Изјавили су, да претседниково одвише строго понашање онемогућава њихову даљу борбу. Овај се корак народносних посланика разно тумачи Међу тим било је познато још од опструкције, коју су водили посланици из Хрватске и Славоније, како се у таким случајевима понаша претседник, те је требало или свршити или не почињати, да се не даје повод разном тумачењу Наши радикални посланици др. Манојловић и Јаша Мркшић говорили су противу пословника али се у опструкцију нису упуштали

Прилике у Хрватској и Славонији. Како из Загреба ављају, бан Раух долази данас у Будимпешту, да се споразуме са угарском владом о ситуацији

Оставка енглеског министра претседника. Енглески министар претседник Камбел Банерман већ од дужег времена тешко болује, те је поднео оставку На његово ће место јамачно доћи државни секретар Аскит, који га је и за време болести замењивао.

Распуштање финскога сабора. Цар Никола је потписао указ, којим се распушта фински сабор. Нови избори расписани су за 1. јули Узрок распуштању мисли се да је у том, што се фински сабор није довољно оградио против једног предлога социјалиста, који су врло јаки у финском сабору. Зато се мисли, да ће се у изборни ред за нове изборе унети многе октројке. Фински сенат остао је на окупу.

Дунавско-јадранска пруга. Јавили смо већ, да ће градња санџачке пруге почети већ половином месеца априла (п. р.). Управо то се службено јавља, а у самој ствари предрадње су отпочеле већ увелико. С друге стране још никако није стигло султаново одобрење за градњу дунавско јадранске пруге. Јављено је толико, да је нота српске владе за ту пругу упућена посебном одбору на проучавање. И онда су са неслужбене стране стизали гласови, како Турска није вољна дати Србији допуст за градњу због финанцијалних тешкоћа Талијански лист „Коријере дела Сера“ донео је, да је сав изглед, да Турска неће хтети допустити градњу те пруге. Талијански лист „Трибуне“ јавља, да се неко са стране упиње, да одговори султана од давања концесије за дунавско јадранску пругу. Зна се да су се Русија, Италија и Француска изјасниле за пругу и да су потпомогле код султана ноту српске владе. Енглеска је неутрална не због тога, што је она против те пруге само, већ што сматра да прво треба осигурати дело реформе. Према томе она је подједнако противна и санџачкој и дунавско јадранској прузи И не може се ни замислити да би сметала само једној прузи а према другој се чинила и невешта. Не остаје дакле нико други до Немачка и Аустроугарска. Обе су изјавиле да немају ништа против. И то је учињено, да се замажу очи свету. У самој ствари оне рове против дунавско јадранске пруге. Ако је и не осујете, штета је већ у томе, што се градња те пруге толико отеже, док је радња на санџачкој прузи већ отпочела

Вести из места и са стране.

Нови жупан за Вршац и Панчево.

Из Будимпеште јављају, да ће идући број службеног листа донети именовање посланика Ђорђа Нехребецког за великог жупана вароши Вршца и Панчева

Стогодишњица српске школе.

„Ново Вријеме“ доноси: Ове године навршује се равно сто година, како је утемељена и за први пут отворена српска мушка школа у Шибенику, задужбина пок Јована Бована. Знаменитост ове школе одскаче, како по броју вредних раденика у свакој струци и сталежу, који су прво знање, прву клицу живота и рада заметнули у својој школи на материнском језику, тако и по њену развитку и деловању, који је кроз толики низ година постао занимљив за развитак наше просвете и прилика у којима се она кретала. Поред свега ова школа има своју историјску важност непроцењиве вредности, јер је она прва српска а уједно и словенска школа у Далмацији, у којој је почело поучавање народним језиком.

Трговина с девојкама.

Из Будимпеште јављају: Једној келнерки од седамнаајст година дође један госпотски обучен човек од својих педесет година и понуди јој богату награду, да ступи за собарицу код њега. Девојка пристане. Одо то доба је нигде нема. Мисли се, да је девојка пала у шаке каквом трговцу с девојкама.

Са пута из Хамбурга.

Кад сам оно пре послао савете „Застави“, кренуо сам на пут и мислио, да ће сад престати једпојединих људи, а намера ми је била, да се не љути велепоседник г. Јован Савић у првом реду. Преварио сам се, г. прота Вучковић и позеленели прота г. Маширевић цилитнуше се опет у „Бранику“, на што се нећу ни осврта ти, јер су они под покровитељством историјских личности Методија, Макарија и пијаног ревизора Вујића, као и потпредседника фине конзисторије. У Хамбургу се састанем са двојицом мојих давних познаника, Американцем Веспазијаном Вотом и Чехом Дринком Подниколским. Мило ми би, кад се састадох с њима, да се поразговорим о нашим приликама. Они се наиме, као пријатељи Срба баве испитивањем наших прилика. Зачудих се, кад ми они показаше „Заставу“, у којој су биле две изјаве са три потписа. Хтедох и ја одмах да напишем сличну изјаву, али ми моји познаници не дадоше, него ми рекоше: „Ми ћемо изјавити истину, да смо ми писали и „Занимљиве спискове“ и „Кинеску причу“, па је ствар свршена. Ту изјаву ево шаљу са мојим писмом, која гласи:

„И з ј а в а.

Пошто су у „Застави“ неколицина господе, тројица на броју, изјавила, да они нису ни писали ни учествовали у састављању оних „Занимљивих списака“, који су у „Застави“ од 28. фебруара и 6. марта изишли, као ни оне „Кинеске приче“, то изјављујемо ово:

Ми доле потписани, да не би и осталих 5997 карловачких грађана морали давати сличне изјаве, изјављујемо, да смо ми писали све оне ствари, ради којих нападају све редом грађане у Карловцима.

Хамбург, 4. априла 1908.

Веспазијан Вот, Американац;
Дринко Подниколски, Чех“.

За исправност горње изјаве јамчи
Карафејзија.

Леп дар.

Из Стоног Београда јављају: Јаков Гринфелд, који је пре неколико десетина година био сиромах трговац, својим маром и својом вредноћом постао је богат човек. Овах дана купио је једну велику зграду, где је дотле било поштанско звање и преобразиће је у дом за немоћне старце. Основао је и фонд за издржавање, положивши 500.000 круна. — Заиста диван дар човечанству.

Самоубиство једног гимназисте.

Из Шаторајаујхеља јављају: Јован Фирер, ученик шестог разреда ондашње гимназије пуцао је на себе и остао на место мртав. Узрок самоубиству је несрећна љубав Младић није могао да преболи, што га је несрећница одбила.

Женско изборно право.

Ових дана одржало је будимпештанско удружење феминиста (бораца за женско бирачко право) седницу, на којој је Роза Б. Швимер између осталог рекла и ово: Министар унутрашњих послова нема озбиљних замерака нашим захтевима. То што он вели, да ће још много протећи воде Дунавом, док мужеви и родитељи не допусте, да им жене и ћери воде политику, нека га није брига. Нека се само уведе женско бирачко право, а жене ће већ знати чувати своје интересе. 5—6000 жена пропада годишње од грозница при порођају, јер нема довољно спремних бабица. Политичари на то веле, да држава нема довољно новца за ове смерове. А има милијоне, да мушкарце по три године спрема за убијање? Жене неће да се дочепају власти већ само да обране своје праведне интересе. На крају седнице примљена је резолуција, у којој сакупљени збор позиваје владу, да законски предлог о изборном праву мушкараца и женскиња без одлагања изнесе пред сабор.

Босански зулуми.

У Босни и Херцеговини врше се над нашом несрећном браћом нечувена насиља. — „Хрватски Дневник“, „Босните Пост“, „Пестер Лојд“ и други листови, као по договору денунцирају Србе, као да спремају устанак. Бањалучки лист „Отаџбина“ престао је излазити на неизвесно време. Како „Српској Ријечи“ јављају из Мостара, котарски предстојник, полиција и жандари извршили су преметачину у манастиру Житомишљићу. Из Сребрнице добио је поменути лист телеграм, да су жандари извели пред суд Васа Ерића, због једног дописа о једном жандару.

Мушкарац родио тројке.

Колико је у Русији свет празноверан, види се најбоље из овог случаја. У једној болници умре један човек. Метну га у сандук и поставе у самртничкој кући, где се имао опојати. Али се међу тим нађе још троје мртве деце и њих метну поред оног човека. Неко је дошао у самртничку кућу и видео све заједно. Зао удес је хтео, да је онај човек био гурав и да му је гура отскочила и на прсима. Један посетник запита болничара, шта то све значи. Онај у љутини одбаци, да је тај покојник родио тројке и да је при порођају умро. Ова бајка се одмах распростре по околини и свет је као бесомучан јурио да види то једанајсто чудо на земљи. Једва најзад болнички лечник увиде откуд је поникла ова комедија и једном изјавом у новинама извести и јавност о томе.

Брзојави „Застави“

Стигли 26. марта.

Угарски сабор.

Будимпешта. У сабору су претресали трећи одељак саборског пословника. Народносни посланици нису у сабору. Посланик Кмети предлаже измену, захтева да се питање о регрутима не може прогласити као журно Министар Андраши прима измену.

Бан у Будимпешти.

Будимпешта. Бан је јутрос стигао у Будимпешту Известио је министра предсе дника о стању ствари.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

✝

Јављам свима сродницима и пријатељима, да ћу моме непрежаљеном и милом супругу

КАРИ

полугодишњи парастос дана 29. марта (11. априла) у капели на алмашком гробљу у 11 сати одржати.

Нови Сад 25. марта (7 априла) 1908.

396 1 1 **Анка Радовановић.**

Продаја поседа.

Продају се 30½ јутара прима-оранице, **у једном комаду,** 5 минута од доњег града Осека (у Славонији) украј друма државног лежећих; **продају се одма са посејаним усевом или без њега.** За поближу упуту попитати се код

Антуна Ковачевића
новинара у доњем Осеку
Цвјеткова улица бр. 57.

403 2—3

Учитељско деоничарско друштво

„НАТОШЕВИЋ“

у Новом Саду

исплаћује својим деоничарима

делимак од 15. априла о. г.

сваки дан осим недеље од 5 сати, а четвртком од 2 сата после подне.

УПРАВА.

407 1—3

ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКЕ РОВЕ ТРГОВИНА

Јосифа Марковића

у Старом Бечеју

потребује једног старијег вештог помоћника, самосталног продавца и који је вешт аранжер излога.

У оферту има навести захтев на плату и преписе од сведоџбе послати. 410 1—2

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Српска православна црквена општина у Фаркаждину услед решења своје редовне скупштинске седнице и услед одобрења славног епархијског административног одбора вршачког од 20. фебруара (4. марта) т. г. број Е. 108. II. 59. ex 1908., расписује писмену (офертуалну) лицитацију ради справке црквенога крова и торња под овим условима:

1. Цео рад се поверава једном подузимачу. Рад је процењен на 3045 К. 60. п. У писменим понудама (офертима), које се имају прописано бележовати, својеручно потписати и запечаћено предати, треба јасно означити како бројевима тако и словима постотке попуста или саму понуђену цену.

2. Уз писмене понуде има се приложити 5% јамчевине и то или у готовом или у папирима, који се као кауција могу употребити. На кога радња остане, мора јамчевину удвостручити и за прорачун дозволити, да му се од понуђене цене 3% укине.

3. Понуде које буду послате брзојавно или без кауције, неће се у обзир узимати.

4. Писмене понуде имају се предати најдуже до 9. (22.) априла т. г. пре подне у 12 сахати месном црквеном председништву са натписом: „Писмена понуда Н. Н. а за оправку црквенога крова и торња цркве у Фаркаждину“. Касније приспеле понуде неће се примити.

5. Нудиоц мора у својој писменој понуди изјавити, да познаје услове, као и прорачун и да их сматра за себе обвезнима.

6. О исходу писмене лицитације биће сваки поједини рефлектант у своје време посебце извешћен.

7. Црквена општина задржава себи право, да бира између приспелих понуда без обзира на висину понуђене цене, и у случају, да није задовољна са исходом лицитације, може нову расписати без обзира на приспеле понуде. Задржава себи и то право, да може захтевати и стручњачки преглед преко свршене радње ако за нужно нађе.

8. Радња ће исплатити у три маха. Једна трећина своте издаће се подузимачу по почетку радње; друга по свршетку исте, а трећа на годину дана од друге.

9. Прорачун може се видети у црквеној канцеларији код потписанога перовође.

У Фаркаждину 22. марта (4. априла) 1908.

Милан П. Диаманди перовођа. — **Коста Марков** председник.

404 1—3

Само једанпут у години пије се у Минхену

Салваторско пиво Б. ПАУЛАНЕР

а у Новом Саду од 23. фебруара о. г. у ресторацији **Кополовића бивша Хукова кавана.**

Ујудно позивам штоване госте доброг пива на тај изврсни производ и јамчим за изврсну послугу

С поштовањем

Кополовић
гостионичар.

173 10—10

Футошка ул. (Rakoczi Ferencz) бр. 4

Недостиживо средство за негу лица и руку јесте

1525 35—100

једино прави сасвим нешкодљиви Silva crem. Одстрањује суједице мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. Најсигурније средство. Може 3 и у јутро после прања рабити. е теглице 4 круне без даљег трошка ако се новац напред пошље. Где ее не би могло добити на ручује се из

лекарне Салватор А. Ковчак Рума

„Српско Братство“

једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1 000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вјере били, будите што прије редовни чланови; а имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупираче (који сваке године плаћају 6 круна). Уписе прима Управа (Zagreb, Ilica br. 7.), а и повјереници, гдје их има.

12 37—50

ПАПУЧА

добрих кожних женских и мушких, сваке врсте сомотских шарених по умереној цени разашиље се из

ПАПУЧАРСКЕ РАДЊЕ

Т. Ј. СТОЈАНОВИЋА

МИТРОВИЦА н/С Срем

Упозорујем моје поштоване муштерије да се са поручбинама пожуре, како би робу у највећем избору добру добили.

226 9—15

ЈЕДИНА ВЕЛИКА СРПСКА ТРГОВИНА

ПОСЛОВНИХ КЊИГА ЗА НОВЧАНЕ ЗАВОДЕ, ТРГОВАЧКЕ КУЋЕ И Т. Д. И Т. Д.

МИЛАНА ИВКОВИЋА

НОВИ САД (Ujvidék)

ћошак главне и дунавске улице

препоручује своје велико стовариште готових од најмањих до највећих **књига и зготовљава сваку пословну књигу по нарочитом ра теру и жељи. Даље артије, коверата у свакој величини и квалићи, изврснога мастила, прави енглески пера, оловака. Шанон-Регистера, Шапирограф-апарата** за снимање писама и т. д., **мастионица, правачника и све остале приборе за канцеларије по најјефтинијој цени.**

Израђује **све могуће штампарске послове** са врло **укусном израдом** и са **најновијим** словима и шарама, као брифпапира, коверата карата посетница, позивница, **акција** и т. д. по цени јефтинијој него игде.

47 41—50

БЕОГРАД — СРБИЈА.

ОПШТА ПРИВРЕДНА БАНКА

(Allgemeine Handels- und Industrie Bank, Belgrad)

Капитал Дин. 1,000.000 ● Kapital Frs. **1,000 000**

Прима улоге на штедњу из свих српских земаља.

Плаћа 6% годишње камате.

Адреса за писма: Општој Привредној Банци — Београд.
Адреса за телеграме: Banque Général.

402 1—30

СРБИЈА — БЕОГРАД.

ФАБРИКА ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА

Ф. и Ј. Коварика (F. & J. Kovarik)

Филијала: **Budapest, V. Szabadságtér 14.**

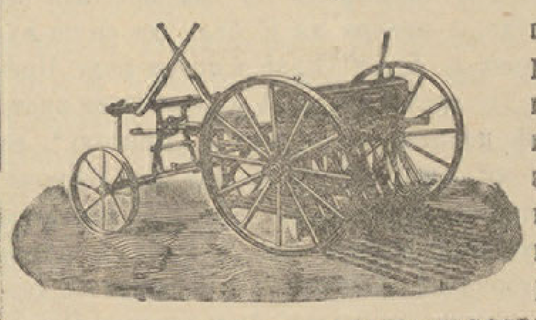

препоручује **бензин и гасмоторе** под гаранцијом за сигуран рад; **вршаће машине,** парне, ручне и са мотором; познате **сејаће машине** »Кедвенц« (горње и доње сејање); најсавршеније **машине за кошење жита и траве** и свих врста пољопривредних машина у солидној изради.

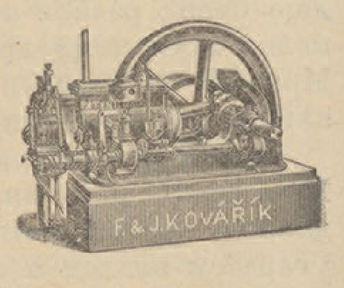

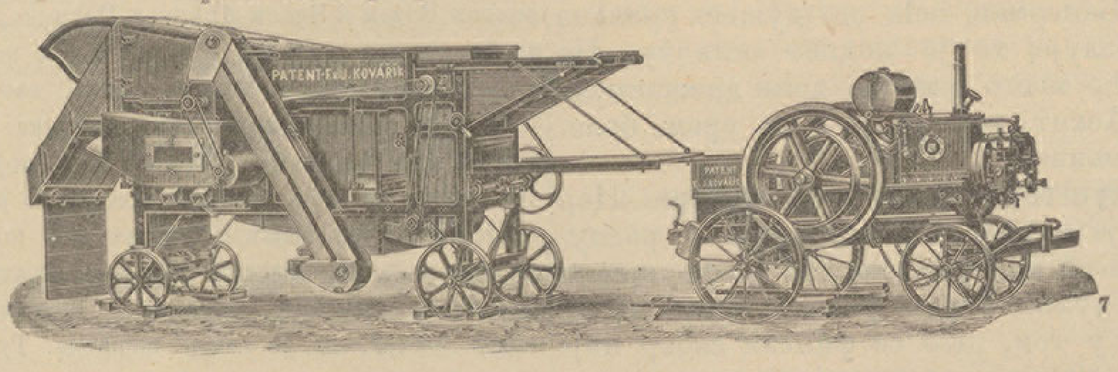

7 6 11—12

Ценовници шаљу се на захтев — Траже се поштени и ваљани заступници.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.